

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องคำเรียกสีและการรับรู้สี โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้ ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับคำเรียกสี งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสีโดยทั่วไป ความเป็นมา และภูมิสำเนาของผู้พูดภาษาไทย ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง

ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับคำเรียกสี

เบรนท์ เบอร์ลิน และ พอล เคย์ (Berlin and Kay, 1969) ได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยเรื่องคำเรียกสีคือหนังสือ Basic Colour Terms : Their Universality and Evolution ออกมาในปี 1969 งานวิจัยเล่มนี้ทำให้ผู้สนใจเรื่องคำเรียกสีมีความเข้าใจในเรื่องนี้มากขึ้น และกลายเป็นต้นแบบของการทำวิจัยในเรื่องคำเรียกสี ในบทนำของหนังสือเขาได้กล่าวว่าการตั้งตัวต่อข้อสรุปที่ว่าภาษาแต่ละภาษานั้นมีลักษณะการจำแนกสิ่งต่างๆไม่เหมือนกันเลย หรือแต่ละภาษาไม่มีลักษณะร่วมกันเลยนั้นเป็นการตีความที่เกินเลยไป (overstatement) เขาจึงได้ทำการวิจัยเรื่องคำเรียกสีเพื่อพิสูจน์การตีความนี้ และผลการวิจัยพบว่าคำเรียกสีนั้นเป็นสิ่งสากลในทุกภาษา

เบอร์ลินและเคย์ยังได้พยายามให้คำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐาน โดยคำเรียกสีพื้นฐานต้องมีคุณสมบัติดังข้อ 1-4 คือ

1. คำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็นศัพท์เดี่ยว (monolexemic) หมายความว่าความหมายของคำไม่อาจเดาได้จากส่วนใดส่วนหนึ่งของคำ เช่น คำว่า bluish ในภาษาอังกฤษไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เพราะสามารถทายความหมายของคำได้จากคำว่า blue แต่ blue จัดว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เป็นต้น

2. ความหมายของคำเรียกสีพื้นฐานนั้นจะต้องไม่ซ้ำซ้อนหรือรวมความหมายกับคำเรียกสีคำอื่น ๆ เช่น scarlet และ crimson ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เพราะว่าทั้ง 2 คำเป็นคำที่มีความหมายซ้ำซ้อนกับคำว่า red โดยทั้ง scarlet และ crimson เป็นเฉดสีหนึ่งของ red

3. การใช้คำเรียกสีนั้นต้องไม่ใช่คำที่ใช้แคบๆ หรือเฉพาะกับวัตถุหรือสิ่งของบางชนิดเท่านั้น เช่น คำว่า **blonde** ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานเพราะว่าใช้เฉพาะกับสีผม สีผิว และเฟอร์นิเจอร์ เท่านั้น

4. คำเรียกสีพื้นฐานจะต้องเป็นคำที่ฝังใจ (**psychologically salient**) หมายความว่า เป็นคำศัพท์ที่โดดเด่นในความรู้อีกของเจ้าของภาษา กล่าวคือมักจะเป็นคำที่ผู้บอกภาษานึกถึงก่อน และมีการใช้อย่างสม่ำเสมอ และผู้บอกภาษามีการรับรู้สีนั้นร่วมกัน

เบอร์ลินและเคย์ได้แนะนำว่าคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานในข้อ 1-4 น่าจะเพียงพอในการตัดสินว่าคำเรียกสีใดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานหรือไม่ แต่ถ้ามีคำใดที่น่าจะสงสัยว่าจะจัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้หรือไม่ ให้ใช้เกณฑ์ในข้อ 5-8 ในการพิจารณาเพิ่มเติม

5. ต้องดูปรากฏการณ์ทางไวยากรณ์ ถ้าเหมือนกับคำเรียกสีพื้นฐานอื่นๆ ก็ให้ถือว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้ เช่นคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาอังกฤษมักปรากฏกับ **-ish** ได้ เช่นคำว่า **reddish** และ **greenish** แต่ ***aquaish** ปรากฏกับ **-ish** ไม่ได้จึงไม่จัดให้เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เป็นต้น

6. คำเรียกสีซึ่งเป็นคำเดียวกับชื่อของวัตถุหรือสิ่งของ เช่น **gold** (ทอง) **ash** (เถ้าถ่าน) และ **silver** (เงิน) คำเหล่านี้ให้สงสัยว่าไม่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

7. คำเรียกสีที่เป็นคำยืมใหม่ๆ ไม่น่าจัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

8. ถ้าคำเรียกสีนั้นเป็นคำศัพท์ที่มีโครงสร้างคำซับซ้อน (**morphological complexity**) เช่น **blue-green** ไม่ถือว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน (Berlin and Kay 1969 : 6-7)

ในการทดลองของเบอร์ลินและเคย์เพื่อพิสูจน์เรื่องความเป็นเอกลักษณ์ของภาษาว่าเป็นการตีความที่เกินเลยไปนั้น (**overstatement**) เขาได้ทำการทดลองโดยศึกษาเรื่องคำเรียกสี โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 20 ภาษา ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลแตกต่างกันออกไป และใช้ตารางสีของบริษัท **Munsell Colour Collection** ซึ่งถือว่าเป็นตารางสีที่มาตรฐานและได้รับการยอมรับอย่างสูงในสหรัฐอเมริกาเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา

เบอร์ลินและเคย์ได้ทำการศึกษาเรื่องคำเรียกสีพื้นฐาน โดยการสอบถามคำเรียกสีที่มีอยู่ในภาษานั้น เมื่อได้คำเรียกสีพื้นฐานแล้ว เบอร์ลินและเคย์ให้ผู้บอกภาษาดูตารางสี แล้วให้ระบุว่า

1. สีใดในตารางสีเป็นสีที่จัดอยู่ในคำเรียกสีพื้นฐานแต่ละคำได้ เช่น สีใดบ้างที่จัดเป็นสีเขียวได้ เป็นต้น

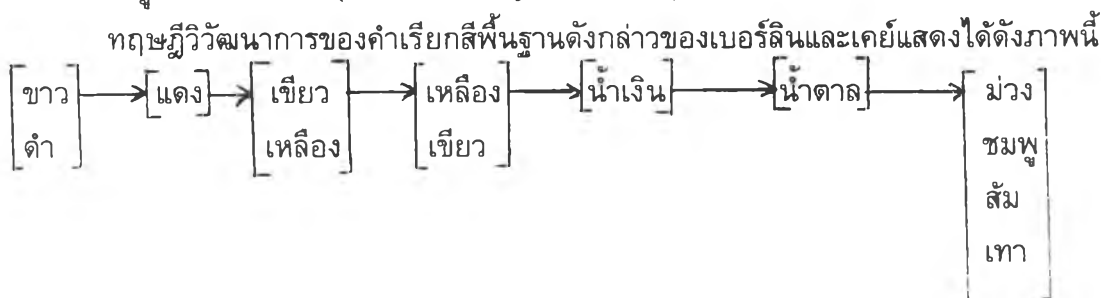
2. สีใดในตารางสีที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของคำเรียกสีพื้นฐานแต่ละคำ

เบอร์ลินและเคย์ได้ดำเนินการทดลองในข้อ 1 และ 2 ซ้ำ 3 ครั้ง โดยห่างกันครั้งละ 1 สัปดาห์

สีที่ผู้บอกภาษาระบุว่าเป็นตัวแทนของสีพื้นฐานต่างๆ คือ “ใจกลาง” (foci point) ของสีแต่ละประเภทนั่นเอง เช่น ประเภทสีเขียว ผู้บอกภาษาอาจจะระบุให้สี 3 สีในตารางสีเป็นตัวแทนของประเภทสีเขียว ดังนั้นสีทั้ง 3 สีนี้คือ “ใจกลาง” ของประเภทสีเขียว จากการทดลองเบอร์ลินและเคย์พบว่าผู้บอกภาษาทั้ง 20 ภาษาระบุใจกลางสี 11 จุดได้อย่างใกล้เคียงกัน ซึ่งใจกลางสีทั้ง 11 จุดนี้ตรงกับสีในภาษาอังกฤษคือ **white black red orange yellow brown green blue purple pink** และ **grey** เขาได้เห็นว่าใจกลางสีเหล่านี้ไม่ได้ถูกเลือกอย่างบังเอิญ แต่พบว่าคล้ายคลึงกันในทุกๆ ภาษาที่ทำการทดลอง ทำให้เขาสรุปว่าคำเรียกสีนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นสากล ดังนั้นคำเรียกสีจึงไม่ใช่สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละภาษา หากแต่คำเรียกสีของทุกภาษาในโลกมีความหมายคล้ายกันหรือมีความหมายสากลนั่นเอง

เมื่อทดลองกับ 20 ภาษาและค้นพบว่าคำเรียกสีเป็นสิ่งสากลแล้ว เขาก็ได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมกับอีก 78 ภาษาทั่วโลก โดยเก็บข้อมูลจากข้อมูลเอกสารหรือจากนักมานุษยวิทยา ซึ่งมีความรู้ในภาษานั้นๆ จากข้อมูลเพิ่มเติมดังกล่าวทำให้เขาค้นพบว่าคำเรียกสีในโลกนี้มีลำดับในเรื่องของเวลา และลำดับก่อนหลังนี้ก็เป็นสิ่งที่ เป็นสากลอีกด้วย เบอร์ลินและเคย์จึงได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ระยะดังนี้

- ระยะที่ 1 มีคำเรียกสี 2 คำ คือขาว - ดำ
 ระยะที่ 2 มีคำเรียกสี 3 คำ คือขาว - ดำ - แดง
 ระยะที่ 3 มีคำเรียกสี 4 คำ คือขาว - ดำ - แดง - เขียว หรือ ขาว - ดำ - แดง - เหลือง
 ระยะที่ 4 มีคำเรียกสี 5 คำ คือขาว - ดำ - แดง - เขียว - เหลือง
 ระยะที่ 5 มีคำเรียกสี 6 คำ คือขาว - ดำ - แดง - เขียว - เหลือง - น้ำเงิน
 ระยะที่ 6 มีคำเรียกสี 7 คำ คือขาว - ดำ - แดง - เขียว - เหลือง - น้ำเงิน - น้ำตาล
 ระยะที่ 7 มีคำเรียกสี 8-11 คำ คือขาว - ดำ - แดง - เขียว - เหลือง - น้ำเงิน - น้ำตาล - ม่วง - ชมพู - ส้ม และ เทา (Berlin and Kay, 1969 : 3-4)

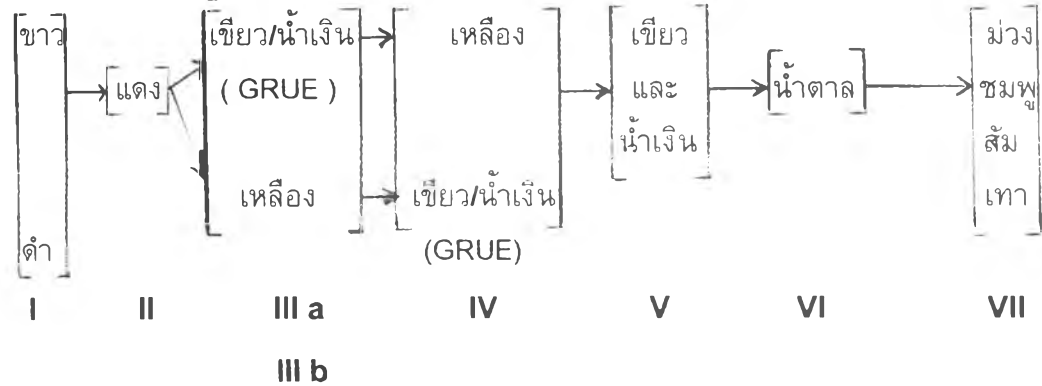

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานโดยเบอร์ลินและเคย์

นอกจากการค้นพบความเป็นสากลของคำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานแล้ว เบอร์ลินและเคย์ยังได้เสนอไว้ในงานวิจัยว่าจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับความซับซ้อนของวัฒนธรรม กล่าวคือวัฒนธรรมที่เรียบง่ายไม่มีการใช้เทคโนโลยีมากในชีวิตประจำวันจะมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานน้อย ในทางตรงกันข้ามวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและมีการใช้เทคโนโลยีมากจะมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามาก เช่น ภาษาDani ที่พูดกันในหมู่เกาะปาปัวนิวกินี มีจำนวนคำเรียกสีเพียง 2 คำเท่านั้น ซึ่งผู้พูดภาษานี้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่มีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันแต่คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาอังกฤษมีถึง 11 คำ และวัฒนธรรมของผู้พูดภาษาอังกฤษนั้นมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมาก จำนวนคำเรียกสีพื้นฐานของทั้ง 2 ภาษาดังกล่าวจึงเป็นตัวอย่างซึ่งเขานำมาสนับสนุนข้อสังเกตดังกล่าว

ต่อมา **พอล เคย์** ได้ค้นคว้าเรื่องคำเรียกสีเพิ่มเติมอีก และในปี 1975 เขาได้ตีพิมพ์บทความชื่อ **"Synchronic variability and diachronic change in basic colour terms"** และได้มีข้อเสนอใหม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน เนื่องจากมีหลักฐานเพิ่มเติมว่าในหลาย ๆ ภาษาคำเรียกสีเขียวมักรวมสีน้ำเงินเข้าไว้ด้วย เช่น ao ในภาษาญี่ปุ่น **winka** ในภาษา Aguaruna **yus** ในภาษา Tzeltal และ **wiwi** ในภาษา Futunese

ดังนั้นเคย์จึงได้เสนอคำว่า **GRUE** ซึ่งมาจากคำว่า **green** และ **blue** เพื่อใช้เป็นคำเรียกสีเขียวซึ่งรวมสีฟ้าเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานโดยเคย์

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ดังนี้ ในระยะที่ 1 มีคำเรียกประเภทสีขาวและดำ ซึ่งสีขาวได้แก่สีขาวจริงๆ สีเฉดอ่อนๆของทุกสี และสีร้อน เช่น สีแดง สีส้ม และสีชมพู เป็นต้น ส่วนสีดำได้แก่สีดำจริงๆ และเฉดสีเข้มต่างๆ เช่น สีน้ำเงิน สีม่วง และ สีน้ำตาล แต่ไม่รวมสีฟ้าและสีเขียวอ่อน

ในระยะที่ 2 มีคำเรียกประเภทสีแดง ประเภทสีแดงได้แก่สีร้อนทุกประเภทที่แยกออกมาจากประเภทสีขาว เช่น สีส้ม สีแดง และ สีชมพู เป็นต้น

ในระยะที่ 3a มีคำเรียกประเภทสี GRUE ซึ่งหมายถึงคำเรียกสีเขียวที่รวมกับสีน้ำเงิน

3b มีคำเรียกประเภทสีเหลือง

ในระยะที่ 4 มีคำเรียกประเภทสีเหลืองและประเภทสี GRUE

ในระยะที่ 5 มีคำเรียกประเภทสี GRUE แยกออกเป็นประเภทสีเขียวและประเภทสีน้ำเงิน

ในระยะที่ 6 มีคำเรียกประเภทสีน้ำตาล

ในระยะที่ 7 มีคำเรียกประเภทสีม่วง ชมพู ส้ม และ เทา

นอกจากนั้นในบทความนี้เคยได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าตัวแปรทางสังคม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์และอายุ มีผลต่อการใช้คำเรียกสี และตัวแปรที่มีความสำคัญคือ อายุ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายๆภาษาพบว่าผู้ที่มีอายุน้อยจะมีคำเรียกสีพื้นฐานมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก กล่าวคือผู้ที่มีอายุน้อยจะรู้จักคำเรียกสีในระยะท้ายๆของวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

N.B. McNEILL (1971) ได้เสนอบทความชื่อ *Colour and Colour Terminology* ในบทความนี้ได้เสนออีกแง่มุมหนึ่งของคำเรียกสีหลังจากการค้นพบของเบอร์ลินและเคย์ นั่นคือ การที่ภาษาใดๆจะมีคำเรียกสีจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับว่ามีจำนวนสีที่มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมนั้นมากน้อยแค่ไหน นอกจากนั้นแล้วคำเรียกสีอาจจะเป็นคำเดียวกันกับคำที่ใช้เรียกวัตถุหรือสิ่งของที่มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น ในภาษานาวาโฮซึ่งเบอร์ลินและเคย์สรุปว่า มีคำเรียกสีพื้นฐานทั้งหมด 5 คำคือ ขาว ดำ แดง เหลือง และ เขียว(ซึ่งรวมสีน้ำเงินเข้าไว้ด้วย) **N.B. McNEILL** กล่าวว่าเมื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวนาวาโฮอย่างละเอียดจะพบว่าคำเรียกสีเหล่านี้เป็นคำที่ใช้เรียกวัตถุหรือ วัตถุต่างๆ ที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมการเสีงทายเพื่อหาสาเหตุของอาการเจ็บป่วยของคนในเผ่า นาวาโฮ เช่นคำเรียกสีดำก็คือคำเรียกลูกบิด และ คำเรียกสีขาวก็คือคำเรียกดินเหนียวสีขาวที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม เป็นต้น ดังนั้น **N.B. McNEILL** จึงสรุปว่าการเกิดของคำเรียกสีพื้นฐานนั้นอาจจะไม่เป็นไปตามทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานอย่างที่เบอร์ลินและเคย์ได้กล่าวไว้ แต่ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสีนั้นๆต่อวัฒนธรรมของชนกลุ่มนั้น

Wierzbika (1992) อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์ 2538 :19) ได้เสนอบทความเรื่อง *The meaning of colour terms: semantic, culture and cognition* Wierzbika เห็นว่าคำเรียกสีสะท้อนการสร้างมโนทัศน์ (conceptualization) ของสีต่างๆ และได้เสนอแนวคิดใหม่ในการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานโดยอาศัยข้อมูลทางความหมาย หรือประวัติคำของคำเรียกสีในภาษา

ต่าง ๆ และสรุปว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาต่าง ๆ มีรากฐานมาจากการตีความธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น สีดำและขาว มีรากฐานมาจากมโนทัศน์กลางวันและกลางคืนหรือความมืดความสว่าง สีเขียวมีรากฐานมาจากพืชผัก(vegetation) หรือ หญ้า (grass) สีฟ้า น้ำเงิน มาจากท้องฟ้า สีแดงมาจากไฟ และสีเหลืองมาจากพระอาทิตย์

งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสีในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ สุริยา รัตนกุล (2519) ศึกษาคำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงสะกอซึ่งเป็นภาษาตระกูลทิเบต-พม่า L.Thongkum (1985) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษามลาบรี หรือ ผีตองเหลือง ซึ่งเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (มอญ - เขมร) ประนุก วิชชุโรจน์ (2529) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอุตรดิตถ์ ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นภาษาตระกูลไท สุวิไล เปรมศรีรัตน์(2534) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาขมุ ซึ่งเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (มอญ - เขมร) ชีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาเย้า (เมียน) และภาษาม้งขาว ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลม้ง - เมียน ปรีศนียา จารุสันต์ และสมฤดี เดชอมร (2537) ศึกษาคำเรียกสีในภาษาม้งน้ำเงิน ซึ่งเป็นภาษาตระกูลม้ง - เมียน และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ได้ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจังหวัดและชาวไทย ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลไท งานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวิธีการดำเนินการวิจัย คือกลุ่มที่ใช้ตารางสีและกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ตารางสี อย่างไรก็ตามการแบ่งดังกล่าวอาจจะไม่ชัดเจนนักเนื่องจากผู้วิจัยบางท่านเช่น สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2534) ได้กล่าวไว้ในรายงานผลการวิจัยว่าได้ใช้ตารางสีด้วยแต่ไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าเป็นตารางสีของบริษัทใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดงานวิจัยของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2534) ไว้ในกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ตารางสี นอกจากนั้นแล้วในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยบางท่านได้ให้คำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานรวมถึงวิธีดำเนินการวิจัยไว้อย่างละเอียด แต่บางท่านก็ไม่ได้กล่าวไว้ ดังนั้นในการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงจะนำเสนอเท่าที่มีข้อมูลดังนี้

งานวิจัยที่ไม่ได้ใช้ตารางสีในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

สุริยา รัตนกุล (2519) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงสะกอ โดยเก็บข้อมูลจากชาวกะเหรี่ยงสะกอจากหลายจังหวัดในภาคเหนือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาคือ

ผ้าย้อมสี กระดาษสี ดินน้ำมัน ลูกปัด และ สิ่งของต่างๆ ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ก้อนหิน พืช

ผลการวิเคราะห์พบว่าภาษากะเหรี่ยงสะกอ มีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ คือ

1. wa “สีขาวหรือสีสว่าง (light)”
2. su “สีดำหรือสีมืด รวมถึงสีน้ำเงิน น้ำตาลเข้ม เทาเข้ม และแดงเข้ม”
3. yw “สีแดงหลายๆเฉด”
4. bw “สีเหลือง รวมถึงสีส้ม น้ำตาล และ เหลืองออกน้ำตาล”
5. la “GRUE”
6. h’? “สีม่วง”

การสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่พบในภาษากะเหรี่ยงสะกอ คือ การนำคำเรียกสีพื้นฐานมาผสมกัน เช่น

bw “สีเหลือง” + yw “สีแดง” หมายถึงสีส้ม

yw “สีแดง” + wa “สีขาว” หมายถึงสีชมพู เป็นต้น

นอกจากนั้นก็ยังมีการผสมคำเรียกสีพื้นฐานกับคำขยายบอกความเข้มหรือจางของเจดสีอีกด้วย

สุริยา รัตนกุล สรุปว่าภาษากะเหรี่ยงสะกอที่ศึกษากำลังวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 4 ตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ คือมีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำคือ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว และ น้ำเงิน แต่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ เนื่องจากประเภทสี GRUE นั้น ยังไม่มีการแยกออกเป็นประเภทสีเขียวและน้ำเงิน แต่มีประเภทสีม่วงเกิดขึ้นแทน ซึ่งตามทฤษฎีแล้วคำเรียกสีม่วงจะไม่เกิดจนกว่าจะมีคำเรียกสีพื้นฐานมากกว่า 8 คำขึ้นไป

Theraphan L.Thongkum (1985) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษามลาบรีหรือผีตองเหลือง โดยมีข้อมูลปฐมภูมิจากการทำภาคสนามที่จังหวัดน่านระหว่างปี 2526 - 2528 พบว่าภาษามลาบรีมีคำเรียกสีพื้นฐาน 4 คำ คือ

1. balak หมายถึง “สีขาว” เช่น สีอ่อน เช่นสีขาว สีไข่ไก่ สีงาช้าง สีชมพู สีฟ้า สีเทาอ่อน สีม่วงอ่อน สีเนื้อ เป็นต้น

2. thuwek “ดำ” หมายถึงสีเข้ม เช่นสีดำ สีน้ำตาล สีกรมท่า สีเขียวขี้ม้า สีเทาแก่ เป็นต้น

3. len “แดง” หมายถึงสีร้อน เช่น สีแดง สีแสด สีส้ม สีเหลือง เป็นต้น

4. benliq “GRUE” หมายถึงสีเขียว สีน้ำเงิน สีไข่มุกการเวก เป็นต้น

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2534) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาขมุซึ่งเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก(มอญ - เขมร) ที่พูดกันใน อ.เซียงของ และ อ.เวียงแก่น จ. เชียงราย เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลคำเรียกสีคือหนังสือที่มีสีสันต่าง ๆ จากห้องสมุด ผ้าที่วางขายในตลาด สิ่งของหรือวัตถุรอบ ๆ ตัวที่พบเป็นประจำในชีวิตประจำวัน ตารางสี และ ดินสอสี

ผลการวิจัยพบว่าในภาษาขมามีคำเรียกสีทั้งหมด 11 คำ โดยแบ่งออกเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 6 คำ คำเรียกสีพื้นฐานคือ

- 1.klɔːk “ขาว”
- 2.hiəŋ “ดำ”
- 3.jim “แดง”
- 4.cŋaːr “GRUE”
- 5.h’əŋ “เหลือง”

ส่วนคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 6 คำนั้น เป็นคำที่ใช้อธิบายเฉดสีต่างๆ เช่น ju:t “เฉดสีมืด” si’ər “เฉดสีแดง” pri:c “เฉดสีน้ำตาล” pə:l “เฉดสีแดงหรือชมพูหรือม่วง” ləːc “เฉดสีเหลืองหรือเฉดสีเขียว” และ kləːk “เฉดสีเทาหรือเฉดสีม่วง”

ภาษาขมามีกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 3 แบบ คือ 1. การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน 2. การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้ากับคำเรียกสีไม่พื้นฐาน และ 3. การผสมคำเรียกสีไม่พื้นฐานเข้าด้วยกัน

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ได้สรุปว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุกำลังวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 4 - 5 ของวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานคือมีคำเรียกสีขาว ดำ แดง เหลือง และ GRUE

นอกจากนั้นแล้วสุวิไล เปรมศรีรัตน์ ยังได้ตั้งข้อสังเกตว่าหลาย ๆ ภาษาในตระกูลมอญ - เขมร เช่น เขมรเหนือ ปรีย โซ กูย และ เวียดนาม จะมีประเภทสี GRUE และ คำเรียกสีเหลืองก็จะเป็นคำที่ยืมจากภาษาไทย

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (อ้างถึงใน ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535)) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาม้งขาว พบว่าชาวม้งขาวมีคำเรียกสีพื้นฐาน 7 คำ คือ

- 1.daw55 “ขาว”
- 2.du51 “ดำ”
- 3.lia55 “แดง”
- 4 da51 “เหลือง”
- 5.dzua55 “เขียว”

6.sia 35 “น้ำเงิน”

7. tsho33 “เทา”

ผลการวิจัยพบว่าภาษาม้งชาวพัฒนาอยู่ในระยะที่ 6 ของวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน แต่สีที่ 7 ไม่ใช่สีน้ำตาล จึงกล่าวได้ว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน ไม่สนับสนุนสมมติฐานของทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์

งานวิจัยที่ใช้ตารางสีเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ประนุท วิชชุโรจน์ (2529) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอุดรดิตถ์ ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้ตารางสีของบริษัท Munsell เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประนุท วิชชุโรจน์ ได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน กำหนดตัวแปรคือ อายุ อาชีพ และเพศ

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เพื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสีใดบ้าง โดยให้ผู้บอกภาษานึกถึงสีที่เขารู้จักและจดบันทึกไว้ ส่วนการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 นั้น ผู้วิจัยจะอ่านคำเรียกสีที่ได้จดบันทึกไว้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ให้ผู้บอกภาษาฟังแล้วถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสีอื่นๆ อีกไหม ถ้าผู้บอกภาษารู้จักคำเรียกสีเพิ่มเติมอีกก็จดบันทึกไว้

เมื่อได้คำเรียกสีแล้วก็ทดสอบการรับรู้สีของผู้บอกภาษา โดยผู้วิจัยจะอ่านคำเรียกสีให้ผู้บอกภาษาฟังแล้วให้ผู้บอกภาษาชี้ว่าคำเรียกสีคำนั้นตรงกับสีช่องใดในตารางสี โดยให้ผู้บอกภาษาชี้ 3 ครั้ง ต่อคำเรียกสี 1 คำ ถ้าผู้บอกภาษาระบุสีในตารางสีได้ตรงกัน 2 ใน 3 ครั้ง จึงบันทึกข้อมูลไว้

ผลการวิจัยพบว่ามีคำเรียกสี 33 คำ ในคลังศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งหมด 120 คน เรียงลำดับคำเรียกสีที่มีผู้รู้จักมากที่สุดไปหาคำเรียกสีที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุด คือ

รู้จักเกิน 90% คือ ขาว เขียว เหลือง แดง

รู้จักเกิน 70% คือ ดำ ชมพู ฟ้า น้ำเงิน ส้ม

รู้จักเกิน 50 % คือ เม็ดมะปราง บานเย็น ปูนแห้ง ทองอ่อน เลือดหมู ม่วง

รู้จักต่ำกว่า 50% แต่เกิน 10 % คือ เทา กาบบัว ขี้ม้า ทอง ไพล น้ำตาล กากี้

แสด เขียวหัวเป็ด

รู้จักต่ำกว่า 10 % คือ น้ำตาลไหม้ ขมิ้น ลูกหว้า

ผู้วิจัยยังพบว่าจำนวนคำเรียกสีจะต่างกันสำหรับผู้บอกภาษาที่มี เพศ อายุ และ อาชีพ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนการรับรู้สีนั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ที่มีเพศ อายุ และ อาชีพ ต่างกันจะรับรู้สีต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงรับรู้สีถูกต้องมากกว่าเพศชาย กลุ่มอายุ 30 - 44 ปี รับรู้สีได้ถูกต้องมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี กลุ่มอายุ 45 - 59 ปี และกลุ่มอายุ 60 -74 ปี ส่วนในด้านอาชีพพบว่าชาวนารับรู้สีถูกต้องที่สุด รองลงมาคือช่างฝีมือ และอาชีพค้าขาย ส่วนความคงที่ในการที่ในการรับรู้สีนั้นผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่าสีขาว และ สีเหลืองนั้นเป็นสีที่ผู้บอกภาษามีความคงที่ในการรับรู้สูงสุด

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาไทย (เมียน) ในการวิจัยได้เก็บข้อมูล 6 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และ ลำปาง โดยมีผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิงจำนวน 48 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ขณะเก็บข้อมูลคือบัตรสี 221 ใบ ซึ่งดัดแปลงมาจากตารางสี Graf - G Process Colour Chart

ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะหยิบบัตรสีให้ผู้บอกภาษาดูทีละใบแล้วถามว่า “นี่สีอะไร” เป็นภาษาไทย จนครบทั้ง 221 ใบและบันทึกข้อมูลโดยใช้ตัวอักษร หลังจากนั้นให้ผู้บอกภาษาเลือกตัวแทนของแต่ละประเภทสี(foci point) และเลือกสีที่สามารถจัดอยู่ในประเภทสีนั้นได้(colour boundary) แล้วบันทึกข้อมูล และขั้นตอนสุดท้ายในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาคือให้ผู้บอกภาษาแยกบัตรสีทั้ง 221 ใบ ออกเป็น 5 กอง โดยกองที่ 1 เป็นสีที่สวยงาม กองที่ 2 เป็นสีที่สวยงาม กองที่ 3 เป็นสีธรรมดาคือไม่สวยแต่ก็ไม่น่าเกลียด กองที่ 4 เป็นสีที่น่าเกลียด และ กองที่ 5 เป็นสีที่น่าเกลียดมาก และจดหมายเลขของบัตรสีจนครบทั้ง 5 กองในแผ่นบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการตัดสินคำเรียกสีพื้นฐานดังนี้

- 1.เป็นคำพยางค์เดียว
 - 2.ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่ร่วมกับศัพท์อื่น ๆ ที่เป็นคำเรียกสี
 - 3.การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก
 - 4.เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกรู้สึกของเจ้าของภาษา
- ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าภาษาไทยมีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ ได้แก่
- 1.peʔ21 “ขาว”
 - 2.ciaʔ 45 “ดำ”
 - 3.siʔ45 “แดง”
 - 4.jaŋ 31 “เหลือง”
 - 5.meŋ 33 “เขียว”
 - 6.bua 454 “น้ำเงิน”

คนเข้ามามีวิธีสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยใช้คำเรียกสิ่งพื้นฐานคำใดคำหนึ่งใน 6 คำมา ประสมกับคำขยาย คำขยายนี้อาจจะเป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐานอีกคำหนึ่งหรือคำนามที่ใช้เรียก สรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ หรือคำคุณศัพท์ โดยพบว่ามีการใช้คำเรียกสิ่งพื้นฐานประสมกับ คำเรียกสิ่งพื้นฐาน และ คำเรียกสิ่งพื้นฐานประสมกับคำคุณศัพท์เป็นจำนวนมาก

ในเรื่องวิวัฒนาการของคำเรียกสิ่งพื้นฐาน พบว่าภาษาเข้าวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 5 คือมีคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 6 คำ ตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยค้น ทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ที่ว่า ภาษาที่กำลังวิวัฒนาการเข้าสู่ระยะที่ 6 ซึ่งมีคำเรียกสิ่ง 7 คำ นั้น คำเรียกสิ่งคำที่ 7 ควรเป็นคำเรียกสิ่งน้ำตาล แต่ของคนเข้าเป็นสีม่วง

นอกจากนั้นแล้วริเชพันธ์ ล.ทองคำ ยังได้ศึกษาทัศนคติที่คนเข้ามีต่อสี พบว่าคนเข้า มีทัศนคติบวกกับสีสดและเห็นได้ชัดเจน (vivid colours) และมีทัศนคติลบต่อสีอ่อนและสีตุ่น (subtle colours) ระหว่างสีเข้ม (dark colours) กับสีจาง (pale colours) นั้น คนเข้าจะมี ทัศนคติที่ดีต่อสีเข้มมากกว่าสีจาง

ปรีศनिया จารุสันต์ และ สมฤดี เดชอมร (2537) ได้ศึกษาคำเรียกสิ่งในภาษาม้ง น้ำเงิน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 20 คน ที่บ้านผาปู่จอม ม.6 ต.กีดช้าง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ โดยมีบัตรสีซึ่งตัดมาจากตารางสีให้ดูที่ละบัตรแล้วถามเป็นภาษาม้งน้ำเงินว่า “นี่สี อะไร” แล้วบันทึกข้อมูลไว้จนครบทั้ง 220 บัตรสี หลังจากนั้นในวันรุ่งขึ้นก็จะให้ผู้บอกภาษาดู ตารางสีแล้วชี้ว่าสีไหนในตารางสีตรงกับคำเรียกสิ่งของผู้วิจัย จากนั้นบันทึกข้อมูล ในการ วิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำเรียกสิ่งพื้นฐานไว้ดังนี้

- 1.เป็นคำพยางค์เดียว
 - 2.ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่ร่วมกับศัพท์อื่นๆที่เป็นคำเรียกสิ่ง
 - 3.การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก
 - 4.เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกรู้สึกของเจ้าของภาษา
- ผลการวิจัยพบว่าชาวม้งน้ำเงินมีคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 6 คำ ดังนี้
- 1.klɔi45 “ขาว”
 - 2.klu45 “ดำ”
 - 3.la45 “แดง”
 - 4.klan41 “เหลือง”
 - 5.^hdzua 45 “เขียว”
 - 6.sa35 “น้ำเงิน”

ผู้พูดภาษาม้งน้ำเงินมีกลวิธีในการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 4 วิธี คือ 1. การผสมคำ เรียกสิ่งเข้าด้วยกัน 2. การผสมคำเรียกสิ่งกับคำคุณศัพท์หรือคำวิเศษณ์ 3. การผสมคำเรียกสิ่ง กับคำเรียกสิ่งที่อ้างอิงถึงธรรมชาติหรือสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ 4. การใช้คำซ้ำ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ได้ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาชาวจ้วง 6 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน และชาวไทย 4 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์คือชิ้นส่วนกระดาษสี จำนวน 217 สี ซึ่งตัดมาจากตารางสี Graft G-Process Colour Chart และตารางสีที่เป็นแผ่นรวมซึ่งยังไม่ได้ตัดเป็นชิ้นอีกด้วย

ในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษาดูแผ่นสีทีละแผ่นแล้วถามว่า “นี่สีอะไร” จนครบทั้ง 220 แผ่น เมื่อได้คำตอบก็จดบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษร หลังจากนั้นให้ผู้บอกภาษาดูสีจากตารางสีที่เห็นในตารางสีว่าคือสีอะไร แล้วจดบันทึกข้อมูลไว้

ในการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานดังนี้

1. เป็นคำซึ่งมีรูปศัพท์เดี่ยว (monolexic)
2. ไม่เป็นคำที่ระบุสีเฉพาะเฉดที่อาจจัดประเภทอยู่ภายใต้สีอื่นได้
3. มีความหมายโดดเด่นและมั่นคง

จากผลการวิจัยพบว่าจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาจ้วงทั้ง 6 ถิ่น มีจำนวน 8, 9, 7, 7, 10 และ 9 ตามลำดับ คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยมีจำนวนดังนี้ 12, 12, 11 และ 10 คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาเหล่านี้มีระยะของวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 6 และ 7 เป็นส่วนใหญ่

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้เสนอประเภทสีใหม่ในระยะที่ 6 คือประเภทสี GN คือ grey + brown นั่นเอง เนื่องจากมีหลักฐานทางภาษาพบว่าผู้บอกภาษาสับสนระหว่างประเภทสีเทาและสีน้ำตาลนั่นเอง และในบางถิ่นประเภทสีเทาและน้ำตาลก็ใช้คำเรียกสีพื้นฐานคำเดียวกันด้วย

ส่วนการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานนั้นมี 3 กลวิธีคือ 1. การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน 2. การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้ากับคำขยายและ 3. การใช้คำเรียกสีวัตถุเฉพาะมาเป็นคำเรียกสี และพบว่ามีการใช้วิธีที่ 2 และ 3 มีการใช้ในภาษาไทยมากที่สุดแต่ภาษาจ้วงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และภาษาไทยมีการใช้วิธีแรกน้อยที่สุดในขณะที่ภาษาจ้วงใช้วิธีที่ 3 น้อยที่สุด

การรับรู้สีนั้นพบว่าผู้บอกภาษารับรู้ใจกลางสีแต่ละประเภทต่างกันเล็กน้อย และสีขาและสีเหลืองมีความคงที่ในการรับรู้ดีที่สุด และ ผลจากการค้นพบดังกล่าวทำให้สรุปว่าสีทั้ง 2 เป็นสีที่เด่นมากใน 2 ภาษาที่ศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสีโดยทั่วไป

งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสีโดยทั่วไปที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1. บทความที่วิจารณ์ผลงานของเบอร์ลินและเคย์ซึ่งตีพิมพ์ตามวารสารต่างๆ 2. งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสีเฉพาะภาษาใดภาษาหนึ่งซึ่งมักจะเป็นงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์เป็นพื้นฐานในการวิจัย

งานวิจัยของเบอร์ลินและเคย์นั้นแม้ว่าจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการและเป็นต้นแบบของการทำวิจัยเรื่องคำเรียกสี แต่ก็ถูกวิจารณ์ไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

Hickerson (1971) ได้วิจารณ์ผลงานของเบอร์ลินและเคย์ไว้ในหลาย ๆ ประเด็นคือ

1. วิธีการนำเสนอเนื้อหาในผลงานวิจัยนั้นทำให้ผู้อ่านติดตามได้ยากและมีความสับสนเนื่องจากการเรียงลำดับของเนื้อหา

2. เบอร์ลินและเคย์ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของผู้บอกภาษาไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในการเก็บข้อมูล 20 ภาษาแรกนั้น ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าในภาษา Tzeltal นั้นได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 40 คน แต่ในภาษาอื่นๆ ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของผู้บอกภาษาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านสรุปเอาเองว่าเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาเพียง 1 คนต่อภาษาเท่านั้น

3. ภาวะสองภาษาของผู้บอกภาษาอาจจะมีผลต่อการเก็บข้อมูลเรื่องคำเรียกสี เนื่องจากใน 20 ภาษาแรกที่ศึกษานั้น เบอร์ลินและเคย์ได้เก็บข้อมูลเรื่องคำเรียกสีจากผู้พูดภาษาตระกูลต่าง ๆ เช่น ตระกูล Indo - European ตระกูล Sino - Tibetan ตระกูล Semitic ตระกูล Ural- Altaic ตระกูล Austronesian และ ตระกูล Congo - Kordofanian โดยเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาเหล่านี้ซึ่งอาศัยอยู่ในแถบซานฟรานซิสโก เบย์ ดังนั้นผู้บอกภาษาเหล่านี้ย่อมมีภาวะสองภาษานั้นคือภาษาแม่และภาษาอังกฤษ จากการสัมผัสภาษาดังกล่าวทำให้เกิดการยืมคำเรียกสีข้ามภาษาและเกิดการยืมโลกทัศน์ตามไปด้วย

4. ตารางสีที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นตารางสีสมัยใหม่หรือแบบตะวันตกซึ่งไม่ใช่สีที่มีตามธรรมชาติจริงๆ ดังนั้นในการเก็บข้อมูลคำเรียกสีจากผู้บอกภาษาซึ่งมีการศึกษาและมีภาวะสองภาษา หรือ อาจจะกล่าวได้ว่ามีความสมัยใหม่อยู่ในตัวผู้บอกภาษา ดังนั้นผู้บอกภาษาจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแผ่นสีซึ่งถือว่าเป็นของสมัยใหม่แต่อย่างใด

5. การทำวิจัยเพียง 20 ภาษาแล้วสรุปว่าคำเรียกสีนั้นเป็นสากลทำให้มีความน่าเชื่อถือน้อย

6. คำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานที่เบอร์ลินและเคย์ได้ให้ไว้่นั้นมีปัญหา เช่นคำเรียกสีซึ่งเป็นคำเดียวกับคำเรียกวัตถุหรือสิ่งของให้สงสัยว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานนั้นมีปัญหาในการตัดสินอย่างมาก เนื่องจากภาษาต่างๆ มักมีคำเรียกสีที่เป็นคำเดียวกันกับคำเรียกวัตถุหรือสิ่ง

ของและน่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานในภาษานั้น ๆ ด้วย และเกณฑ์ที่ว่าคำยืมไม่ควรถือว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐานนั้น ในการวิเคราะห์ผลการทดลองของเบอร์ลินและเคย์เองกลับมีความไม่สม่ำเสมอในการใช้เกณฑ์นี้ กล่าวคือในบางภาษาคำยืมเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้แต่ในบางภาษากลับตัดสินไม่ให้เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เป็นต้น

Crawford (Crawford 1982) ได้วิจารณ์คำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานที่เบอร์ลินและเคย์ได้ให้ไว้ ว่ามีปัญหาในการตัดสินว่าคำเรียกสีใดควรเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เช่น คำเรียกสีพื้นฐานไม่น่าจะเป็นคำเดียวกับคำเรียกชื่อวัตถุหรือสิ่งของ ซึ่งเบอร์ลินและเคย์ได้ยกตัวอย่างคำว่า **orange** ในภาษาอังกฤษ แต่ในการตัดสินคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาอังกฤษ เบอร์ลินและเคย์กลับให้ **orange** เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนั้น **Crawford** ได้ให้คำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานใหม่ โดยพยายามแก้ปัญหาคำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐาน คำจำกัดความใหม่มีรายละเอียดดังนี้

“A basic colour term occurs in the idiolects of all informants. It has stability of reference across informants and across occasions of use. Its significance is not included in that of any other colour term. Its application is not restricted to a narrow class of objects.”

คำเรียกสีพื้นฐานตามคำจำกัดความของ **Crawford** มีคุณสมบัติคือ ต้องปรากฏในภาษาเฉพาะบุคคล (idiolect) ของผู้บอกภาษาทุกคน มีความหมายมั่นคงในภาษาของผู้บอกภาษาทุกคนและในการใช้ทุกโอกาส ความหมายไม่ซ้อนกับความหมายของคำเรียกสีอื่น และการใช้คำเรียกสีนั้น จะต้องไม่ใช่เรียกอยู่ในวงแคบๆ หรือ อยู่ในหมู่วัตถุบางประเภทเท่านั้น

Crawford ได้เสนอให้นำคำจำกัดความดังกล่าวไปทดลองใช้เพื่อดูว่าจะได้ผลการวิเคราะห์เหมือนกับคำจำกัดความของเบอร์ลินและเคย์หรือไม่อย่างไร

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานของ **Crawford** ไม่ได้มีความแตกต่างจากของเบอร์ลินและเคย์ เพียงแต่ **Crawford** ได้ตัดคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานที่มีปัญหาในการนำไปใช้ตัดสินว่าคำเรียกสีใดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานออกไป เช่น ข้อที่พูดถึงเรื่องคำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็น monolexemic ซึ่งมักจะมีปัญหาในการตีความเสมอว่าเป็นคำพยางค์เดียวหรือเป็นคำศัพท์เดี่ยว ดังนั้น **Crawford** จึงได้ตัดคำจำกัดความข้อนี้ออกไป เป็นต้น

ที่ได้พบทวนไว้ข้างต้นเป็นงานที่วิจารณ์ผลงานวิจัยของเบอร์ลินและเคย์ในด้านต่างๆ ต่อไปเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสีในภาษาใดภาษาหนึ่ง ซึ่งนอกจากผลงานวิจัยของ

ฮาโรลด์ ดี คองคลิน (Conklin ,1964)แล้ว ส่วนใหญ่พยายามพิสูจน์ทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ มีรายละเอียดดังนี้

ผลงานที่ทำให้การศึกษาเรื่องคำเรียกสีเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายคือการศึกษาการจำแนกประเภทสีในภาษาฮานูฮู ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันในประเทศฟิลิปปินส์ โดย ฮาโรลด์ ดี คองคลิน (Conklin ,1964)

ในการเก็บข้อมูลคำเรียกสีในภาษาฮานูฮู คองคลินใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้กระดาษสี และ ฝ้ายอมสีและสรรพสิ่งรอบๆ ตัวเป็นอุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ จากข้อมูลคำเรียกสีที่ได้จากการสัมภาษณ์ คองคลินพบว่าคำเรียกสีในภาษาฮานูฮูมีจำนวนมากมาย ส่วนมากชาวฮานูฮูจะเรียกสีโดยเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งตามธรรมชาติรอบๆตัว ที่เขาพบเห็นอยู่เป็นประจำ เช่น (ma) dapug “สีซี้เท้า”และ (ma) dilaw “สีขมิ้น” เป็นต้น แต่คำเรียกสีเหล่านี้คองคลินถือว่าไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน จากคำเรียกสีจำนวนมากมายในภาษาฮานูฮูคองคลินจัดให้เป็นคำเรียกสีพื้นฐานเพียง 4 คำซึ่งเป็นตัวแทนของประเภทสี 4 ประเภทดังนี้

1.(ma) biru “สีมืดหรือสีออกดำ” ครอบคลุมเฉดสีต่างๆ ในภาษาอังกฤษดังนี้ black violet indigo blue dark green dark grey และเฉดสีเข้มมากๆของสีต่างๆ

2. (ma) lagti? “สีสว่างหรือสีออกขาว” เทียบได้กับคำในภาษาอังกฤษคือ white นั่นเอง

3. (ma) rara? “สีออกแดง” ครอบคลุมเฉดสีต่างๆ ในภาษาอังกฤษดังนี้ maroon red orange และ yellow

4.(ma) latuy “สีออกเขียว” ครอบคลุมเฉดสีต่างๆ ในภาษาอังกฤษดังนี้ light green mixture of green yellow และ light brown

คองคลินสรุปว่าชาวฮานูฮูใช้มิติของความมืด(darkness) VS. ความสว่าง(lightness) และมิติเรื่องความสด(freshness) VS. ความแห้ง(dryness) เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสีออกเป็น 4 ประเภท โดย (ma) biru “สีมืดหรือสีออกดำ” ต่างกับ (ma) lagti? “สีสว่างหรือสีออกขาว” ในมิติของความมืดและความสว่าง ส่วน(ma) rara?“สีออกแดง” ต่างกับ.(ma) latuy “สีออกเขียว” ในมิติของความแห้งและความสด

การจำแนกสีของชาวฮานูฮูไม่เหมือนกับการจำแนกสีทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจำแนกตามความเข้ม (saturation) เนื้อสี (hue) และ ความสว่าง (lightness) ดังนั้นจากการค้นพบของคองคลินนำไปสู่ข้อสรุปว่าแต่ละภาษาไม่จำเป็นต้องมีการจำแนกประเภทสีเหมือนกัน

จากข้อสรุปดังกล่าวส่งผลให้เรื่องความเป็นเอกลักษณ์ของภาษาต่างๆในโลกได้รับความสนใจจากนักภาษาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์มาก จนบางครั้งการตีความก็เกินเลยไปถึงข้อสรุปที่ว่าภาษาต่างๆในโลกนี้ไม่มีอะไรร่วมกันเลย แต่ละภาษามีเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง

Merrifield (1971) ได้ทำการศึกษาคำเรียกสีในภาษาอินเดียนแดง 8 ภาษา ได้แก่ ภาษา Xochistlahuaca ภาษา Amuzgo ภาษา Comaltepec Chinantec ภาษา Palantla Chinantec ภาษา Tepetotutla Chinantec ภาษา Tlacoatzintepec Chinantec ภาษา Ayutla Mixtec ภาษา Chayuco Mixtec ภาษา Mixtepec Mixtec โดยได้ทำการศึกษาในแนวเดียวกับเบอร์ลินและเคย์ ผลการวิเคราะห์พบว่าคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาเหล่านี้มีจำนวน 11, 7, 6, 7, 8, 8 และ 6 ตามลำดับ ผลการศึกษาสนับสนุนเรื่องวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานตามที่เบอร์ลินและเคย์ได้เสนอไว้

David L.Snow (1971) ศึกษาคำเรียกสีในภาษา Samoan โดยใช้กรอบทฤษฎีและวิธีการทดลองแบบเดียวกับเบอร์ลินและเคย์ ผลการทดลองพบว่าไม่เป็นไปตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ ผลการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานในภาษา Samoan พบว่ามีคำเรียกสีพื้นฐานทั้งหมด 6 คำคือ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง และ เทา ผลการทดลองพบว่าไม่เป็นไปตามทฤษฎีของเบอร์ลินเพราะมีคำเรียกสีเทาในระยะที่ 5 ของวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานซึ่งตามทฤษฎีแล้วคำเรียกสีเทาจะเกิดในระยะที่ 7 ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายของวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน

David L.Snow เสนอให้มีการให้คำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานใหม่อีกด้วย เพราะคำเรียกสีในภาษา Samoan ล้วนเป็นคำซ้ำ (reduplication) ถ้าใช้เกณฑ์การตัดสินของเบอร์ลินและเคย์ภาษานี้ก็จะไม่มีคำเรียกสีพื้นฐานเลยเพราะไม่ใช่คำศัพท์เดี่ยว (monolexemic)

นอกจากนั้นแล้วคำเรียกสีเขียวในภาษา Samoan ยังมี 2 คำ คือคำเรียกสีเขียวสำหรับสิ่งที่มีชีวิต (animate) เช่นพืช และ ต้นไม้และคำเรียกสีเขียวสำหรับสิ่งไม่มีชีวิต (inanimate) เช่น บ้านและรถ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อเขาใช้ตารางสีซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิตในการเก็บข้อมูล คำเรียกสีเขียวที่ได้จึงเป็นคำที่ใช้เรียกสิ่งไม่มีชีวิต ดังนั้น **David L.Snow** จึงได้เสนอว่าวิธีการทดลองเรื่องคำเรียกสีของเบอร์ลินและเคย์อาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดเพราะข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ถูกต้อง

Jack A.Frisch (1972) ได้นำเอากรอบทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ไปใช้ในการศึกษาคำเรียกสีในภาษา Mohawk ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีคำเรียกสีพื้นฐานทั้งหมด 11 คำ คือ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว น้ำเงิน น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และ เทา คำเรียกสีเหล่านี้ อยู่ในระยะที่ 7 ตามวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ ผลการศึกษาพบว่าสนับสนุนข้อสรุปของเบอร์ลินและเคย์ในเรื่องของวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน

แต่อย่างไรก็ตาม **Jack A.Frisch** ได้เสนอให้มีการให้คำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานใหม่ เพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามคำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานที่เบอร์ลินและเคย์ได้ให้

ไว้ นั้นพบว่ามีปัญหา มาก เช่นคำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็นคำศัพท์เดี่ยว (monolexemic) แต่คำเรียกสีในภาษา Mohawk นั้นโดยธรรมชาติแล้วมีโครงสร้างคำแบบ polylexemic ถ้าใช้เกณฑ์การตัดสินตามคำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานที่เบอร์ลินและเคย์ได้ให้ นั้นคำเรียกสีเหล่านี้จะไม่ใช้คำเรียกสีพื้นฐานเลยทั้งที่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

นอกจากนั้นแล้วคำเรียกสีเขียวเป็นคำเดียวกับคำเรียกหญ้า คำเรียกสีน้ำเงินเป็นคำเรียกท้องฟ้า คำเรียกสีแดงเป็นคำเดียวกับคำเรียกเลือด คำเรียกสีส้มเป็นคำเดียวกับคำเรียกผลไม้ชนิดหนึ่ง และคำเรียกสีม่วงเป็นคำเดียวกับคำเรียกนักบวชในศาสนาคริสต์ ถ้าใช้เกณฑ์การตัดสินตามคำจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานที่เบอร์ลินและเคย์ได้ให้ นั้นคำเรียกสีเหล่านี้จะไม่ใช้คำเรียกสีพื้นฐานเลยทั้งที่น่าจะเป็นคำเรียกสี ดังนั้นเขาจึงเสนอให้มีการจำกัดความคำเรียกสีพื้นฐานใหม่ด้วยเหตุผลดังกล่าว

Herald Beyer Broch (1974) ศึกษาคำเรียกสีในภาษา Slavy ซึ่งพูดกันโดยชาว Hare Indians พบว่ามีคำเรียกสี 5 คำ คือ ขาว ดำ แดง เหลืองและน้ำเงิน (ซึ่งรวมสีเขียวเข้าไว้ด้วยกัน) และในขณะที่เก็บข้อมูล Herald Beyer Broch พบว่าคำเรียกสีน้ำเงินซึ่งรวมเอาสีเขียวเข้าไว้ด้วยกันนั้นเริ่มมีการแยกออกเป็นคำเรียกสี 2 คำ คือคำเรียกสีน้ำเงินและสีเขียว โดยคำเรียกสีเขียวนั้นเป็นคำใหม่ ส่วนคำเรียกสีเดิมนั้นเป็นคำเรียกสีน้ำเงินเท่านั้น Herald Beyer Broch เชื่อว่าการแยกออกเป็น 2 คำเรียกสีนั้นเกิดจากอิทธิพลของภาษาอังกฤษซึ่งเข้าไปมีบทบาทต่อผู้พูดภาษา Slavy มากทำให้ผู้บอกภาษาซึ่งเป็นคนพื้นเมืองเมื่อได้รับการศึกษาจากโรงเรียนคาทอลิกและได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ เริ่มมีการยืมคำเรียกสีในภาษาอังกฤษมาใช้พร้อมกับยืมมโนทัศน์สำหรับคำนั้นไปด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาข้างต้น พบว่าผู้วิจัยแต่ละท่านได้ดำเนินการวิจัยโดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาและมีเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์หลาย ๆ อย่าง เช่น ตารางสีและวัตถุต่างๆที่มีสีส้น เช่น เส้นด้าย ดินสอสี รวมถึงวัตถุที่มีสีส้นตามธรรมชาติ เช่น ดินไม้ ใบหญ้า เป็นต้น การทำวิจัยส่วนใหญ่มักจะศึกษาคำเรียกสีในภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อพยายามทดสอบสมมติฐานของเบอร์ลินและเคย์ และพบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่จะมีการตีความคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานแตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า monolexemic นั้นก็มีการตีความทั้งเป็นคำศัพท์เดี่ยว และเป็นคำพยางค์เดี่ยว นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยหลายๆท่านยังประสบปัญหาเมื่อนำคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานไปใช้ เช่น คำที่เป็นคำเรียกวัตถุตามธรรมชาติให้สงสัยไว้ก่อนว่าไม่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานนั้น ถ้าตัดสินตามเกณฑ์นี้จะทำให้บางภาษามีคำเรียกสีพื้นฐานน้อยมาก ทั้งๆที่คำเรียกสีที่เป็นคำเรียกวัตถุ นั้นน่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้

ผู้วิจัยต้องการนำทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์มาทดสอบกับภาษา 4 ภาษาซึ่งพูดกันในจังหวัดเชียงรายและพะเยา เนื่องจากเท่าที่ผ่านมาผู้วิจัยท่านอื่นๆมักจะศึกษาคำเรียกสีเฉพาะ

ภาษาในตระกูลเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะศึกษาภาษาต่างตระกูลกัน 4 ภาษา โดยมีเครื่องมือในการสัมภาษณ์คือบัตรสีซึ่งได้ดัดแปลงมาจากตารางสีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เนื่องจากตารางสี Munsell ซึ่งเป็นตารางสีที่เบอร์ลินและเคย์ใช้และเป็นตารางสีที่ได้มาตรฐานของสหรัฐอเมริกาไม่สามารถหาได้ในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้สร้างตารางสีขึ้นมาเองโดยยึดหลักเดียวกันกับตารางสี Munsell นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงคำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐานให้รัดกุมเพื่อให้มีปัญหาในการวิเคราะห์น้อยลง (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 3) เพื่อดูว่าผลการวิจัยที่ได้จะสอดคล้องหรือแตกต่างกับข้อสรุปเรื่องความเป็นสากลของคำเรียกสีของเบอร์ลินและเคย์

ความเป็นมาและภูมิสำเนาของผู้พูดภาษาไทย ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง

ภาคเหนือตอนบนเป็นภาคที่มีลักษณะภูมิประเทศที่ประกอบไปด้วยภูเขามากมายสลับกับที่ราบระหว่างหุบเขา จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวจึงทำให้ภาคเหนือตอนบนมีชาวเขาอาศัยอยู่ทั่วไป ภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง น่าน และ อุตรดิตถ์ เป็นจังหวัดที่มีหมู่บ้านของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มั่ว เย้า ลีซอ มูเซอ อีก้อ ลัวะ ชมุ ถิ่น และ ลื้อ กระจายอยู่ทั่วไป

จังหวัดที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลคือจังหวัดเชียงรายและพะเยานั้นก็เป็นจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่มากเนื่องจากมีภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขาสูง และนอกจากนั้นยังเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าและลาวอีกด้วย ดังแสดงในภาพที่ 3 ชนกลุ่มน้อยที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดเชียงรายคือชาวกะเหรี่ยงสะกอ และ ในพื้นที่จังหวัดพะเยาคือชาวไทลื้อ ลัวะ และ กะเหรี่ยง ความเป็นมาและภูมิสำเนาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีรายละเอียดดังจะได้อีกกล่าวต่อไป

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน

△ จังหวัดที่เป็นจุดเก็บข้อมูลในการทำวิจัย

ความเป็นมาและภูมิสำเนาของผู้พูดภาษาไทย

ชาวไทยลื้อได้อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนาซึ่งปัจจุบันคือเขตปกครองตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลยูนนาน สิบสองปันนาแบ่งออกเป็น 3 อำเภอคือ อำเภอเชียงรุ่ง อำเภอเมืองฮาย และอำเภอเมืองล่า ชาวไทยลื้อได้อพยพเคลื่อนย้ายออกมาจากเมืองเหล่านี้ประมาณ 300 ปีมาแล้ว ปัจจุบันมีชาวไทยลื้อตั้งบ้านเรือนอยู่ทั่วไปในเขตภาคเหนือตอนบน เช่น

จังหวัดเชียงใหม่ที่อำเภอสะเมิง และ อำเภอดอยสะเก็ด

จังหวัดลำปางที่อำเภอเมือง และ อำเภอแม่ทะ

จังหวัดลำพูนที่อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงรายที่อำเภอแม่สาย และ อำเภอเชียงของ

จังหวัดพะเยาที่อำเภอเชียงม่วนและอำเภอเชียงคำ

จังหวัดน่านที่อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลางและ อำเภอทุ่งช้าง

(ม.ร.ว. รุจยา อาภากร ,2540 : 11-12)

ในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลเรื่องคำเรียกสีจากชาวไทยลื้อที่บ้านธาตุ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งในอำเภอเชียงคำนั้นมีหมู่บ้านชาวไทยลื้ออยู่ถึง 26 หมู่บ้าน แต่บ้านธาตุเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ประมาณ 385 ครัวเรือน และ ปัจจุบันยังมีการพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันกันอยู่ นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยยังต้องการเก็บข้อมูลทัศนคติที่ผู้พูดภาษาไทยมีต่อสีอีกด้วย และแม่บ้านชาวไทยลื้อส่วนใหญ่ของบ้านธาตุนั้นก็มีอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพเสริม ดังนั้นบ้านธาตุจึงเป็นแหล่งเก็บข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้ว่าจุดเก็บข้อมูลนั้นอยู่ส่วนไหนของอำเภอเชียงคำ ผู้วิจัยจึงมีภาพประกอบดังภาพที่ 4

ความเป็นมาและภูมิสำเนาของผู้พูดชาวลัวะ

คำว่า "ชาวลัวะ" มักจะเป็นที่สับสนว่าหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ใดเนื่องจากมักจะพบคำว่า ลัวะหรือลัวะใช้สลับกันไป ในงานวิจัยนี้ชาวลัวะหมายถึงชาวลัวะถิ่นหรืออาจจะเรียกว่าชาวลัวะถิ่นเอง ซึ่งเป็นผู้พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ - เขมร

ชาวลัวะถิ่นเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประวัติความเป็นมาของชาวลัวะถิ่นนั้นไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าพวกเขาได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยหรือว่าอพยพมาจากลาว จากการสำรวจของกองสงเคราะห์ชาวเขาพบว่าชาวลัวะถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดน่านเพียงจังหวัดเดียวในประเทศไทย และในช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2513 พื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่เป็นพื้นที่ที่คอมมิวนิสต์

ได้มาตั้งฐานทัพอยู่ ดังนั้นหลังจากปี พ.ศ. 22512 - 2513 พวกเขาจึงได้อพยพลงมาอยู่ร่วมกับคนพื้นราบ (กองสงเคราะห์ชาวเขา , 2538)

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้อพยพชาวละว้าถิ่น ที่อาศัยอยู่ในศูนย์อพยพ ต.ป่าสัก กิ่ง อ. ภูซาง จ.พะเยา ชาวละว้าถิ่นซึ่งอาศัยอยู่ในศูนย์อพยพแห่งนี้ได้อพยพมาจาก จ. น่านเมื่อประมาณปี 2538 จำนวน 150 ครอบครัว แต่ในขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลนั้นมีชาวละว้าถิ่นอาศัยอยู่ในศูนย์อพยพประมาณ 60 ครัวเรือน เนื่องจากบางส่วนทางราชการได้จัดสรรที่ดินทำกินให้ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย และ ส่วนที่เหลือกำลังรอทางการจัดสรรที่ดินให้ในพื้นที่ กิ่ง อ. ภูซาง และ อ. เชียงคำ ในจ. พะเยา ชาวละว้าถิ่น ผู้วิจัยมีภาพแสดงจุดเก็บข้อมูลภาษาละว้าถิ่นในพื้นที่กิ่งอ. ภูซาง ดังภาพที่ 4

ความเป็นมาและภูมิสำเนาของผู้พูดภาษาม้ง

ชาวม้งแต่เดิมอาศัยอยู่ในเขตประเทศจีนเมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อนคริสต์กาล แต่ต่อมาต้องเผชิญกับการแผ่ขยายอำนาจของชาวจีน หลังจากการสู้รบอันยืดเยื้อและรุนแรง ชาวม้งส่วนหนึ่งก็ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของชาวจีนและยอมรับวัฒนธรรมจีน แต่ก็มีชาวม้งจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจปกครองของจีน จึงถอยร่นไปอยู่ตามป่าเขาและตามถ้ำทึบมืด และ ได้จัดตั้งอาณาจักรอิสระย่อยๆ และมีผู้นำของตนเอง แต่ต่อมาในศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นสมัยของราชวงศ์แมนจู จักรพรรดิจีนมีนโยบายในการปราบปรามชาวม้งให้ยอมจำนนต่อจีน ชาวม้งจึงได้อพยพลงสู่ทางใต้เรื่อยมา จนกระทั่งเข้าสู่ประเทศเวียดนาม และ ลาว (มอดเต็ง ,2520)

ชาวเขาเผ่าม้งได้เริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทย ราวพ.ศ. 2400 ส่วนใหญ่อพยพมาจากลาว และมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย น่าน เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และ ดาก

ม้งในประเทศไทยสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.ม้งขาว (Hmong Daw) 2.ม้งเขียวหรือม้งน้ำเงิน (Hmong Njua) 3. ม้งลายหรือม้งแก้วอึ่มบา (Hmong Qua Mba)

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้อพยพชาวม้งเขียวที่บ้านคอดยาว ต. ป่าสัก กิ่ง อ. ภูซาง จ. พะเยา เนื่องจากบ้านคอดยาวเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่และมีคนม้งเขียวอาศัยอยู่โดยไม่ปะปนกับคนไทยกลุ่มอื่น ๆ มีทั้งหมด 78 ครัวเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก นอกจากนั้นก็ยังมีอาชีพเสริมคือการทอผ้าใยกล้วยแล้วย้อมเป็นสีต่างๆขาย นอกจากนั้นก็ยังมี การปักผ้าเป็นลวดลายตามแบบชาวม้งชายอีกด้วย และ ผู้หญิงชาวม้งเขียวมักจะทำผ้าและปักลวดลายบนผ้าเพื่อใส่เอง ผู้วิจัยมีแผนที่แสดงจุดเก็บข้อมูลของภาษาม้งเขียวดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนที่จังหวัดพะเยาแสดงจุดเก็บข้อมูลภาษาไทยลื้อ ลัวะ และ ม้ง

Δจุดเก็บข้อมูลภาษาไทยลื้อที่บ้านธาตุ อ. เชียงคำ

Oจุดเก็บข้อมูลภาษาลัวะที่ศูนย์อพยพ ต.ป่าสัก กิ่ง อ. ภูซาง

□จุดเก็บข้อมูลภาษาม้งที่บ้านคอดยาว กิ่ง อ. ภูทอก

ความเป็นมาและภูมิสำเนาของผู้พูดภาษากะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย และได้อพยพจากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทย ปัจจุบันนี้ไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บ่งบอกว่ากะเหรี่ยงอพยพเข้ามาในไทยตั้งแต่เมื่อไร แต่สันนิษฐานว่าเข้ามาในสมัยที่ไทยรบกับพม่า คือตั้งแต่รัชกาลพระไชยราชาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา (สุริยา รัตนกุล ,2531:266) สาเหตุของการอพยพมาจากเรื่องของสงครามแล้วยังมีสาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจอีกด้วย กล่าวคือเมื่อการทำมาหากินทางเขตพม่าฝืดเคืองกะเหรี่ยงจึงได้อพยพเข้ามาหาทำเลที่ทำกินใหม่ในเมืองไทย

ชาวกะเหรี่ยงมีการกระจายตัวอยู่ตามแนวพรมแดนไทย - พม่า และ อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทยดังนี้ คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ สุโขทัย ดาก กำแพงเพชร อุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์ ประชากรกะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากที่สุดที่อำเภอแม่สะเรียงจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กะเหรี่ยงที่พบในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 พวก เรียงลำดับจากพวกที่มีจำนวนมากไปหาน้อยดังนี้ กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโป กะเหรี่ยงแบร และ กะเหรี่ยงตองอูหรือปาโอ

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงสะกอซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านห้วยชม อ.เมือง จ.เชียงราย ซึ่งในหมู่บ้านแห่งนี้มีจำนวน 76 หลังคาเรือน ชาวกะเหรี่ยงสะกอในหมู่บ้านนี้อพยพมาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อประมาณ 60 - 70 ปีมาแล้ว แม้ว่าจะย้ายมาอาศัยในพื้นที่ราบ แต่ในชีวิตประจำวันพวกเขาก็ยังคงพูดภาษากะเหรี่ยงสะกออยู่นอกจากนั้นเด็ก ๆ ที่นี้ก็เรียนการเขียนภาษากะเหรี่ยงอีกด้วย โดยมีคนแก่ที่มีความรู้ในหมู่บ้านเป็นผู้สอนให้ ผู้หญิงก็ยังคงใส่ชุดประจำเผ่าให้เห็นอยู่บ้าง ยามว่างจากการทำไร่ ทำนา ผู้หญิงกะเหรี่ยงในหมู่บ้านนี้ก็ทอผ้าและปักผ้าเพื่อใช้เองในครอบครัวรวมถึงเอาไปขายด้วย จุดเก็บข้อมูลแสดงได้ภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แผนที่จังหวัดเชียงรายแสดงจุดเก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยง
 △ จุดเก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยง ที่บ้านห้วยชม อ.เมือง